

Zarządzanie finansami w kołach łowieckich

Marek Matulewski, Józef Fraś*

Streszczenie: *Cel* – Celem badań jest analiza zagadnień związanych z szeroko rozumianym procesem zarządzania finansami w kołach łowieckich Polskiego Związku Łowieckiego. Temat ten jest niezwykle istotny ze względu na fakt, że nieodpowiednio przeprowadzane procesy zarządzania finansami koła prowadzą do problemów z realizacją statutowych jego zadań, a w ostateczności mogą skutkować jego rozwiązaniem.

Metodologia badania – W pracy została przeprowadzona analiza warunków otoczenia (w tym również prawnych), w jakich działają koła łowieckie. Ponadto przeprowadzona została analiza zarządzania finansami konkretnego koła łowieckiego (studium przypadku).

Wynik – W efekcie przeprowadzonych badań literaturowych, jak również badań praktycznych (zebranych materiałów źródłowych dotyczących wytypowanego koła łowieckiego) oraz w wyniku przeprowadzonej analizy została potwierdzona hipoteza badawcza. Ponadto, na podstawie przeprowadzonej analizy przykładu, autorzy wyciągnęli wnioski i zalecenia końcowe. Dodatkowo, ze względu na pewną fragmentaryczność przeprowadzonych badań (wynikającą m.in. z ograniczeń finansowych) autorzy wytypowali dalsze kierunki i płaszczyzny badań, których przyszłe przeprowadzenie doprowadzi do pełniejszego zrozumienia zachodzących w tym specyficznym obszarze zarządzania finansowego procesów czy też nawet starych i nowo tworzących się trendów.

Oryginalność/wartość – Ze względu na swoistą oryginalność, której należy upatrywać m.in. w niszowym charakterze przedmiotu badań, stanowią one oryginalne dopełnienie obrazu gospodarki rynkowej w naszym kraju w XXI wieku. Praca może stanowić przyczynek do dalszych badań, mających na celu pełniejsze spenetrowanie tego niezwykle ciekawego ze względu na uwarunkowania prawne zakresu zarządzania. Co więcej, istnieją wyraźne przesłanki co do konieczności ich dalszego przeprowadzenia – przemawia za tym m.in. ogólna liczba kół na poziomie ponad 2500 czy też ogólna liczba myśliwych kształtująca się na poziomie 113 178 (GUS 2012).

Słowa kluczowe: zarządzanie finansami, PZŁ, koło łowieckie, przychody, wydatki, regulacje prawne

Wprowadzenie

Zagadnienia związane z zarządzaniem finansami kół łowieckich są niezwykle interesujące ze względu na wiele elementów składowych wpływających na ich działalność. Należy zauważyć, że działalność kół łowieckich reguluje kilkadziesiąt różnych regulacji prawnych (m.in. aktów, rozporządzeń czy też dyrektyw) regulujących różnego rodzaju aspekty działań. Podstawowym jest statut Polskiego Związku Łowieckiego (PZŁ)¹. Ponadto istnieje szereg

* dr inż. Marek Matulewski, Wyższa Szkoła Logistyki z siedzibą w Poznaniu, ul. E. Estkowskiego 6, e-mail: marek.matulewski@wsl.com.pl; prof. dr hab. inż. Józef Fraś, Politechnika Poznańska, Wydział Inżynierii Zarządzania, ul. Strzelecka 11, e-mail: jozef.fras@put.poznan.pl.

¹ Polski Związek Łowiecki jest ogólnopolską organizacją zrzeszającą polskich myśliwych oraz koła łowieckie. Jego powstanie datuje się na XIX w. (w ramach prowadzonej na ziemiach polskich działalności pierwszych towarzystw łowieckich). Utworzony w 1923 r. w Warszawie Centralny Związek Polskich Stowarzyszeń Łowieckich zapoczątkował bardziej formalny historyczny rozwój związku. Ostatecznie obecną nazwę przyjął on w 1936 r.

innych regulacji o charakterze podstawowym w randze ustawy (m.in. Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie, DzU 2013.1226; 2014.04.21 zm. DzU 2014.228 art. 1) czy też rozporządzeń właściwych w danych kwestiach ministrów (m.in. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie warunków i sposobu hodowania i utrzymywania chartów rasowych oraz ich mieszańców; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 28 grudnia 2009 r. w sprawie uprawnień do wykonywania polowania; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 29 września 2009 r. w sprawie stosowania pułapek żywołownych; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 21 czerwca 2005 r. w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 19 maja 2005 r. w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 7 lutego 2005 r. w sprawie ewidencji skupu zwierzyny żywej, tusz zwierzyny i ich części; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 7 lutego 2005 r. w sprawie egzaminu ze znajomości wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody). Ponadto dodatkowo istnieją również regulacje Unii Europejskiej (m.in. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wersja ujednolicona czy też Rozporządzenie Komisji (WE) nr 865/2006 z 4 maja 2006 r. ustanawiające przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi).

Co więcej, istnieją również ustawy i akty wykonawcze – pokrewne – wpływające na funkcjonowanie kół łowieckich. Należy mieć tutaj na uwadze m.in. takie regulacje prawne, jak: Ustawa z 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej; Rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; Ustawa z 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego; Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; Ustawa z 21 maja 1999 r. o broni i amunicji; Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt czy też Ustawa z 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.

Ponadto istnieją i wpływają na zarządzanie finansami w kołach łowieckich takie rozporządzenia, jak: Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 26 lutego 2014 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń; Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 26 listopada 2010 r. w sprawie przeprowadzania szkolenia myśliwych; Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny czy też Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

i Administracji z 21 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków uprawiania turystyki, sportu, polowań i połowu ryb w strefie nadgranicznej.

Jak widać z powyższego zestawienia, ograniczonego tylko do najważniejszych regulacji prawnych, skuteczne zarządzanie finansami koła łowieckiego nie jest sprawą łatwą. Co więcej, o ile w przypadku zarządzania finansami przedsiębiorstw komercyjnych, gmin czy też organizacji non-profit istnieje stosunkowo bogata literatura przedmiotu, to w przypadku kół łowieckich jest ona szczątkowa i w większości przypadków ograniczona do aktów normatywnych PZŁ oraz wydawnictw wewnętrznych. Ponadto nie są to opracowania całościowe (traktujące w sposób szeroki zarządzania finansami), a tylko wyrywkowo, fragmentarycznie i stosunkowo wąsko badające te niezwykle ciekawe procesy. W konsekwencji zarządzanie finansami koła łowieckiego jest tematem ciekawym, wymagającym przeprowadzenia stosownych badań i analiz. W tym miejscu należy postawić hipotezę badawczą: Liczne, bardzo szeroko „porozrzucane” po stosownych regulacjach prawnych przepisy prawa w sposób wyraźny wpływają na zarządzanie finansami koła łowieckiego.

1. Zarządzanie finansami w kołach łowieckich

Rozważania na ten temat należy rozpocząć od przytoczenia wybranych definicji zarządzania. Są one przedstawione w tabeli 1.

Dodatkowo, obok samego przeglądu definicji, należy również uwzględnić podstawowe funkcje zarządzania. Zgodnie z literaturą przedmiotu można do nich zaliczyć:

- planowanie (które polega na przewidywaniu przyszłych warunków i środków działania oraz formułowaniu celów działania dostosowanych do zbioru warunków i środków),
- organizowanie (które polega na wykonywaniu różnego rodzaju czynności mających na celu powiązanie działań członków organizacji w pewne bardziej lub też mniej trwałe tzw. zespoły działań),
- motywowanie (które polega na wywoływaniu u podwładnych odpowiedniego stosunku do powierzonych im zadań),
- kontrolę (która polega na porównaniu przebiegu lub wyników pewnych działań, tzn. stanu osiągniętego z planowanym celem) (Fayol 1947: 37).

Ponadto zdefiniowanie wymaga jeszcze samo pojęcie „zarządzanie finansami”. Należy oczywiście zdawać sobie sprawę, że w większości przypadków termin ten jest jednoznacznie powiązany z przedsiębiorstwem (czy też nawet współcześnie z jednostkami organizacyjnymi znacząco poza ramy przedsiębiorstwa wykraczające). Pod tym określeniem należy dalej rozumieć procesy decyzyjne podporządkowane realizacji celu głównego, który opiera się na wykorzystywaniu różnego rodzaju (dopuszczonych przez obowiązujący system prawny) instrumentów, technik, kryteriów i reguł do sterowania przebiegiem procesów i zjawisk związanych z gromadzeniem i wydatkowaniem zasobów pieniężnych postawionych do dyspozycji przedsiębiorstwa w sposób umożliwiający zagospodarowanie tych zasobów jak najbardziej efektywnie (por. Rutkowski 2007: 15).

Tabela 1

Wybrane definicje zarządzania

R.W. Griffin	A.K. Koźmiński	A. Stabryła
Zestaw działań (obejmujący planowanie i podejmowanie decyzji, organizowanie, przewodzenie, tj. kierowanie ludźmi, i kontrolowanie) skierowanych na zasoby organizacji (ludzkie, finansowe, rzeczowe i informacyjne) i wykonywanych z zamiarem osiągnięcia celów organizacji w sposób sprawny i skuteczny.	Istotą zarządzania jest panowanie nad różnorodnością i przekształcanie potencjalnego konfliktu we współpracę. Co więcej, współpraca nie ogranicza się wyłącznie do wnętrza organizacji, ale musi także obejmować relacje z podmiotami zewnętrznymi i ma zmierzać do zapewnienia organizacji przetrwania i rozwoju. Zarządzanie jest swego rodzaju „wędrówką przez chaos”, konstruowaniem rzeczywistości z dostępnych zasobów materialnych i niematerialnych.	Istotą zarządzania jest realizacja założonych celów poprzez wysiłek innych ludzi. Ponadto kierowanie jest sztuką pracowania poprzez innych ludzi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Griffin 2005: 6; Koźmiński 1996: 130; Koźmiński, Jemielniak 2008: 16; Stabryła 1986: 25).

Zarządzanie finansami w odniesieniu do kół łowieckich wygląda trochę odmiennie niż ma to miejsce w przypadku przedsiębiorstw biznesowych. Działają one (koła łowieckie) w ramach PZŁ. Zgodnie ze statutem, PZŁ jest zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, które prowadzą gospodarkę łowiecką poprzez hodowlę i pozyskiwanie zwierzyny oraz działają na rzecz jej ochrony poprzez regulację liczebności populacji zwierząt łownych. Co więcej, do jego podstawowych zadań należą m.in.:

- prowadzenie gospodarki łowieckiej,
- troska o rozwój łowiectwa i współdziałanie z administracją rządową i samorządową, jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i parkami narodowymi oraz organizacjami społecznymi w ochronie środowiska przyrodniczego, w zachowaniu i rozwoju populacji zwierząt łownych i innych zwierząt dziko żyjących,
- pielęgnowanie historycznych wartości kultury materialnej i duchowej łowiectwa,
- ustalanie kierunków i zasad rozwoju łowiectwa, zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych,
- czuwanie nad przestrzeganiem przez członków Zrzeszenia prawa, zasad etyki, obyczajów i tradycji łowieckich,
- prowadzenie dyscyplinarnego sądownictwa łowieckiego,
- organizowanie szkolenia w zakresie prawidłowego łowiectwa i strzelectwa myśliwskiego,
- prowadzenie i popieranie działalności wydawniczej i wystawienniczej o tematyce łowieckiej,
- współpraca z pokrewnymi organizacjami zagranicznymi,

- wspieranie i prowadzenie prac naukowych w zakresie gospodarowania zwierzyną,
- prowadzenie i popieranie hodowli użytkowych psów myśliwskich i ptaków łowczych,
- realizacja innych zadań zleconych przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Ponadto zrzeszenie może prowadzić (dodatkowo) działalność gospodarczą/rolniczą według zasad określonych w odrębnych przepisach oraz stacje naukowo-badawcze (Statut PZŁ 2005: 2–3).

Działając w ramach PZŁ koła łowieckie są osobami prawnymi (jest zrzeszeniem osób fizycznych mających uprawnienia do wykonywania polowania i będących jednocześnie członkami zrzeszenia). W konsekwencji ponosi odpowiedzialność za swoje zobowiązania.

Zgodnie ze statutem PZŁ koło łowieckie powinno realizować m.in. takie zadania, jak:

- prowadzenie gospodarki łowieckiej w dzierzawionych obwodach łowieckich zgodnie z przepisami ustawy, wieloletnimi planami hodowlanymi oraz w oparciu o zatwierdzone roczne plany łowieckie, a także zgodnie z zasadami selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych,
- inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, mających szczególnie na uwadze poprawę warunków bytowania zwierzyny,
- zwalczanie kłusownictwa i wszelkich przejawów szkodnictwa łowieckiego,
- organizowanie teoretycznego i praktycznego szkolenia członków i kandydatów do zrzeszenia z zakresu łowiectwa,
- czuwanie nad przestrzeganiem przez członków i kandydatów do zrzeszenia ustawy oraz zasad etyki łowieckiej i koleżeńskości,
- utrzymywanie dobrych stosunków z ludnością zamieszkałą na terenach dzierzawionych obwodów oraz propagowanie wśród niej idei łowiectwa i ochrony środowiska,
- współpraca ze szkołami w prowadzeniu pracy wychowawczej wśród młodzieży z zakresu ochrony zwierzyny, opieki nad nią i zachowania naturalnego środowiska przyrodniczego,
- realizowanie innych zadań zrzeszenia określonych ustawą oraz wykonywanie czynności zleconych przez organy zrzeszenia,
- prowadzenie działalności gospodarczej i rolniczej w celu realizacji statutowych zadań koła (Statut PZŁ; 2005: 10).

Wszystkie wymienione zakresy działalności prowadzonej przez koło łowieckie wpływają na jego zarządzanie finansami. Obciążają jednoznacznie pozycje koszty. Obok powyższych istnieją również inne. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

- składki członkowskie na rzecz PZŁ (maksymalna składka nie może przekroczyć 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat zysku, za II kwartał roku poprzedniego, publikowanego przez Główny Urząd Statystyczny; składka ulgowa, w wysokości 50% składki normalnej, przysługuje młodzieży uczącej się do 25 roku życia oraz tym członkom zrzeszenia, którzy ukończyli 70 rok życia),

- odszkodowania wypłacane zgodnie z art. 46 ustawy Prawo Łowieckie (w tym przypadku dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego zobowiązany jest do rekompensaty strat powstałych min. w wyniku szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny) (Ustawa z 13 października 1995 r. Prawo łowieckie – DzU 1995, nr 147, późn. 713, jednolity tekst z uwzględnieniem późniejszych zmian – DzU 2001, nr 125, późn. 1366 oraz DzU 2003, nr 110 i 162, rozdział 9 Szkody łowieckie art. 46–50)²,
- ewentualne koszty delegacji zarządu koła oraz komisji rewizyjnej,
- koszty biurowe.

Oczywiście należy zdawać sobie sprawę z faktu, że koło łowieckie obok ponoszenia wyżej wymienianych kosztów musi posiadać również (dla ich zrównoważenia) odpowiednie co do rodzaju oraz wysokości przychody. Do najważniejszych przychodów koła łowieckiego można zaliczyć:

- prowadzenie na obszarach dzierżawionych gospodarki łowieckiej (przychody pochodzą m.in. ze sprzedaży tusz pozyskanych zgodnie z planowaną gospodarką łowiecką),
- dochody z prowadzonej działalności gospodarczej i rolniczej,
- organizowanie polowań,
- wpisowe do koła łowieckiego (wysokość wpisowego do koła nie może przekraczać dziesięciokrotności rocznej składki do zrzeszenia),
- składki członkowskie na rzecz koła łowieckiego,
- inne opłaty uchwalone przez walne zgromadzenie, dotacje i darowizny, dobrowolne świadczenia osób fizycznych i prawnych oraz z imprez organizowanych przez koło.

Reasumując, należy podkreślić, że koła łowieckie prowadząc swoją działalność statutową, muszą efektywnie zarządzać będącymi do dyspozycji aktywami i pasywami. Jednakże porównując nadrzędny cel zarządzania finansami, występują pewne rozbieżności w odniesieniu do przedsiębiorstw komercyjnych. W przypadku przedsiębiorstw biznesowych zawsze na pierwszym miejscu jest maksymalizacja wartości przedsiębiorstwa dla jego właścicieli. W przypadku koła łowieckiego chodzi bardziej o wypracowanie pewnego modelu umożliwiającego zapewnienie realizacji (poprzez uzyskiwane dochody) jego działalności statutowej. Co więcej, zarządzanie finansami przedsiębiorstwa (które w przypadku przedsiębiorstw biznesowych jest zazwyczaj dzielone na trzy obszary: decyzje inwestycyjne, decyzje związane z finansowaniem, decyzje związane z zarządzaniem aktywami) pomimo pewnych wyraźnie obserwowalnych podobieństw w stosunku do koła łowieckiego, różni się w zakresie „lokowania” ewentualnych nadwyżek.

² W przypadku zwierzyny, która nie znajduje się na liście zwierzyny łownej (zgodnie z ustawą z 13 października 1995 r. Prawo łowieckie – jednolity tekst DzU 2005, nr 127, poz. 1066) za ewentualne odszkodowania odpowiada Skarb Państwa – poprzez wskazanie gatunków zwierząt, za które ponosi odpowiedzialność (zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną) oraz zakresu szkód przez nie wyrządzonych.

2. Zarządzanie finansami w wybranym kole łowieckim

Autorzy wykorzystali materiał źródłowy uzyskany od wybranego koła łowieckiego. Zestawienie przychodów i kosztów analizowanego koła przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Zestawienie przychodów i kosztów koła łowieckiego L

Rodzaj i źródło przychodu	Plan	Wykonanie
Przychody statutowe razem	26 200,00	25 580,00
Przychody z działalności łowieckiej razem	190 800,00	198 116,14
Pozostałe przychody operacyjne	30 000,00	6 823,26
Inne przychody	0,00	65,75
Przychody z odsetek	3 800,00	9 700,46
Razem przychody w roku 2012/2013	250 400,00	243 285,62
Rodzaj i źródło wydatku		
Koszty działalności łowieckiej razem	100 700,00	135 580,79
Koszty ochrony środowiska razem	79 600,00	55 543,91
Koszty usług bankowych	400,00	475,06
Pozostałe koszty operacyjne	0,00	0,12
Współpraca ze szkołami	400,00	1200,00
Inne koszty razem	69 300,00	75 648,06
Razem koszty w roku 2012/2013	250 400,00	268 317,94
Ogółem przychody w roku gospodarczym	250 400,00	243 285,62
Ogółem koszty w roku gospodarczym	250 400,00	268 317,94
Zysk lub strata w roku gospodarczym	0,00	-25 032, 32
Kapitał z lat poprzednich	233 336,49	233 336,49
Saldo końcowe	233 336,49	208 304,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych źródłowych koła łowieckiego L.

Analizując stan rzeczy, którego obraz sytuacji związanej z zarządzaniem finansowym w analizowanym kole łowieckim zawarto w powyższej tabeli, należy dostrzec wszechobecny wpływ różnego rodzaju ograniczeń prawnych. Zgodnie z dokumentacją historyczną analizowane koło w przeciągu ostatnich trzech lat uzyskiwało zysk, w efekcie czego zdołało zgromadzić stosowne środki na wypadek gorszego stanu zestawienia kosztów i wpływów. W tym zakresie daje się zauważyć wpływ ograniczeń prawnych. Koło może wszelkie nadwyżki gromadzić tylko na oprocentowanych kontach i ewentualnie lokatach terminowych.

Druga kwestia dotyczy roku bilansowego 2012/2013. W tym okresie po raz pierwszy od dłuższego czasu koło łowieckie poniosło stratę (w wysokości 25 tys. zł). Głównych źródeł takiego stanu rzeczy należy upatrywać w dwóch niekorzystnych, powszechnie obserwowalnych trendach. Po pierwsze, strata miała swoje źródło w niedotrzymaniu przez Agencję Rozwoju Rolnictwa i Modernizacji Rolnictwa przyrzeczenia wypłaty „dopłat bezpośrednich” oraz ich wysokości (uzależnionego pośrednio od aktualnego, przyjętego przez agencję

kursu euro w stosunku do polskiego złotego). W tym zakresie przy powiększeniu areału nie uzyskano zakładanych wpływów z tego tytułu. Po drugie, ze względu na ciągle zmieniające się przepisy dotyczące sposobu rozpatrywania skarg rolników na szkody wyrządzane przez zwierzynę (kwestie te regulują odmienne regulacje prawne). Odszkodowania te, pomimo wielu działań zmierzających do minimalizacji czynników je wywołujących (takich jak m.in. obowiązkowe dyżury myśliwych przy szczególnie narażonych na zniszczenie areałów uprawnych czy też pasy zaporowe – generujące dodatkowe koszty na poziomie 22,6% kosztów ogółem), możliwych do realizacji po stronie koła łowieckiego, ciągle rosną – i to pomimo redukcji ogólnej powierzchni dzierżawionych obwodów łowieckich. W roku bilansowym 2012/2013 stanowiły one 29,1% ogółu kosztów (w poprzednim roku 25,5%). Jednocześnie przewidując problemy z realizacją założonych wpływów w danym roku obrachunkowym, kierownictwo (zarząd po zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie) podjęło decyzję o pozyskaniu dodatkowych środków z realizacji polowań komercyjnych oraz podpisaniu bardziej korzystnych umów z komercyjnymi przedsiębiorstwami zajmującymi się skupem dziczyzny. W tym wypadku również kwestie z tym związane regulują różne regulacje prawne (których źródeł należy szukać w różnych aktach prawnych czy też zarządzeniach stosownych ministrów czy też dyrektywach Unii Europejskiej). Również w tym zakresie udało się uzyskać wzrost przychodów do poziomu 39,9% – w przypadku sprzedaży pozyskanych tusz zwierzęcych (w poprzednim roku stanowiły one tylko 36,5% ogółu przychodów) czy też dochodów z polowań komercyjnych – 33,1% (w poprzednim roku 28,3%). Kolejnym niekorzystnym zjawiskiem był wzrost czynszu za dzierżawę obwodów łowieckich do poziomu 11,1 tys. zł – 4,2% kosztów ogółem (w poprzedni roku – 6,9 tys. zł). Również kwestie dotyczące tego zjawiska regulują odmienne regulacje prawne. Dodatkowo z funduszy własnych koła łowieckie, realizując zadania statutowe, zakupiło (celem polepszenia lokalnej puli genowej własnej populacji) byki daniela. Ponadto udało się pozyskać środki ze starostwa powiatowego na dodatkową introdukcję bażanta.

Uwagi końcowe

Reasumując, należy podkreślić, że zgodnie z przeprowadzoną analizą można stwierdzić, że postawiona hipoteza badawcza: „Liczne, bardzo szeroko porozrzucane po stosownych regulacjach prawnych przepisy prawa w sposób wyraźny wpływają na zarządzanie finansami koła łowieckiego” jest prawdziwa. Dowodzą tego jednoznacznie powyższe analizy przeprowadzone zarówno na poziomie ogólnym (regulacji prawnych występujących na poziomie PZŁ, jak i szczegółowa analiza konkretnego koła łowieckiego L). Należy zdawać sobie sprawę, że przeprowadzone badania mają charakter pilotażowy (dotyczyły tylko jednego, wybranego losowo koła łowieckiego). Jednakże ze względu na masowy charakter (ogólna liczba kół na poziomie ponad 2500 czy też ogólna liczba myśliwych kształtująca się na poziomie 113 178 (GUS 2012)) powinny być kontynuowane. Przyszłe wyniki badań mogą być szeroko wykorzystane m.in. w celu zwrócenia uwagi na występowanie pewnych

niekonsekwencji prawnych czy też wręcz wykluczających się dyrektyw czy też zarządzeń stosownych ministrów. Tylko taka sytuacja, w efekcie której jednoznacznie będzie można przypisać odpowiednie obowiązujące regulacje prawne do konkretnych działań, umożliwi efektywne pod każdym względem zarządzanie finansami kół myśliwskich.

Literatura

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wersja ujednolicona, DzU UE L z dnia 26 stycznia 2010 r.
- Fayol H. (1947), *Administracja przemysłowa i ogólna*, Księgarnia Wł. Wilak, Poznań, s. 37.
- Frąś J., Świątkowski R. (2013), *Kooperacja, konkurencja, kompetycja – implikacje dla zarządzania*, w: *Nowe tendencje w zarządzaniu – uwarunkowania finansowe i organizacyjne*, red. M. Pawlak, Wydawnictwo KUL, Lublin, s. 25–36.
- Griffin R.W. (2005), *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 6. http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/rl_lesnictwo_2012.pdf.
- Koźmiński A.K. (1996), *Zarządzanie. Teoria i praktyka*, PWN, Warszawa, s. 130.
- Koźmiński A.K., Jemielniak D. (2008), *Zarządzanie od podstaw*, WAiP, Warszawa, s. 16.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 865/2006 z dnia 4 maja 2006 r. ustanawiające przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi, DzU UE L z dnia 19 czerwca 2006 r.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 listopada 2010 r. w sprawie przeprowadzania szkolenia myśliwych.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie warunków i sposobu hodowania i utrzymywania chartów rasowych oraz ich mieszańców, DzU z dnia 26 lipca 2010 r.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków uprawiania turystyki, sportu, polowań i połowu ryb w strefie nadgranicznej.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych, DzU z dnia 22 marca 2005 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, DzU z dnia 8 listopada 2011 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne, DzU z dnia 25 marca 2005 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 maja 2005 r. w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich, DzU z dnia 2 czerwca 2005 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej, DzU z dnia 29 czerwca 2005 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz, DzU z dnia 15 kwietnia 2005 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie uprawnień do wykonywania polowania, DzU z dnia 13 stycznia 2010 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 września 2009 r. w sprawie stosowania pułapek żywołownych, DzU z dnia 8 października 2009 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie ewidencji skupu zwierzyny żywej, tusz zwierzyny i ich części, DzU z dnia 15 lutego 2005 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie egzaminu ze znajomości wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody –DzU z dnia 15 lutego 2005 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i plodach rolnych, DzU z dnia 24 marca 2010 r.
- Rutkowski A. (2006), *Zarządzanie finansami*, PWE, Warszawa, s. 15.

- Stabryła A. (1986), *Przedmiot i zakres nauki organizacji i zarządzania*, w: *Organizacja i zarządzanie*, red. A. Stabryła, J. Trzeciński, PWN, Warszawa, s. 25.
- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, DzU 2013.1226; 2014.04.21 zm. DzU 2014.228, art. 1.
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego, DzU z dnia 2 lutego 2006 r.
- Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.
- Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.
- Ustawa z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej, DzU z dnia 23 lutego 2000 r.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt.
- www.pzlow.pl/palio/html.wmedia?_Instance=www&_Connector=palio&_ID=43&_Checksum=-2097494307.

FINANCE MANAGEMENT IN HUNTING CLUBS IN POLAND

Abstract: *Purpose of the research* – The aim of the paper is to analyse issues connected with a broadly understood process of finance management in Polish hunting clubs. This topic is very important as finance management processes carried out improperly impede the fulfilment of statutory tasks of hunting clubs which in turn may result in their liquidation.

Research methodology – The analysis of financial and legal settings in which hunting clubs operate nowadays has been carried out. Furthermore, the case study analysis of the finance management of a selected hunting club has been presented.

Results – As a result of literature analysis and field work (collected source materials related to the finance management of a selected hunting club) a research hypothesis has been put forward. Moreover, the authors have drawn conclusions and recommendations on the basis of obtained results. Additionally, due to the limited scope of the research (resulting among others from financial constraints) the authors have formulated future research directions which may help understand more comprehensively financial processes as well as old and new management trends in this specific sector of finance management.

Originality/value – As the research deals with a niche aspect of finance management due to the specific nature of hunting clubs, the results constitute a fragmentary and supplementary image of the Polish market economy in 21st century. The work may be a modest contribution to future research aiming at more comprehensive investigation of that market niche. What is more, there are prerequisites suggesting the need to carry out more in-depth research into this issue as there are over 2500 hunting clubs and the number of hunters associated in the Polish Hunting Association is estimated to be 113 178 (data given by the Central Statistical Office for 2012).

Keywords: finance management, Polish Hunting Association, hunting club, income, outcome, legal regulations

Cytowanie

- Matulewski M., Frańś J. (2014), *Zarządzanie finansami w kołach łowieckich*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 804, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 67, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 61–70; www.wneiz.pl/frfu.